

**КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНА ОСВІТА
ТРЕТЬОГО НАУКОВО-ОСВІТНЬОГО РІВНЯ**

Кричковська А. М.

*кандидат фармацевтичних наук, доцент,
доцент кафедри технології біологічно активних сполук,
фармації та біотехнології
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

Мукан О. В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності,
завідувач відділу докторантури та аспірантури
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

Монька Н. Я.

*кандидат хімічних наук, доцент,
доцент кафедри технології біологічно активних сполук,
фармації та біотехнології
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

Наше дослідження мало на меті довести необхідність існування єдиної спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» на третьому (освітньо-науковому/освітньо-творчому) рівні та попередити передбачуване нами можливе розмежування на спеціалізації, як це відбулось на другому рівні. А також довести необхідність підготовки спеціалістів на другому (магістерському) рівні освіти фармацевтичної галузі для виробничих промислових фармацевтичних підприємств саме у ЗВО, підпорядкованих МОН України.

В Україні до 2016 року традиційно медична (фармацевтична) освіта Галузі знань «Охорона здоров'я», на відміну від майже всіх інших спеціальностей, надавалась за спеціальністю «Фармація» та перебувала під адмініструванням Міністерства охорони здоров'я України (МОЗУ). Однак, не менш традиційно, до 2016 року підготовку спеціалістів для вітчизняної промислової виробничої фармації за спеціальністю «Технології фармацевтичних препаратів» провадили заклади вищої освіти (ЗВО) підпорядковані Міністерству освіти та науки України

(МОНУ). Виключення з такого положення становив ЗВО Національний фармацевтичний університет (НФАУ) м. Харків, Україна. У цьому ЗВО підготовка фахівців для фармацевтичної галузі провадилась за двома спеціальностями.

У 2016 році, відповідно до Закону України «Про вищу освіту» [1] та Постанови Кабінету міністрів України (КМУ) за № 266 від 29.04.2015 р. було затверджено «Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», було визначено єдину спеціальність 226 «Фармація». У 2017 році спеціальність була перейменована на 226 «Фармація, промислова фармація», відповідно до змін, що внесені до Постанови КМУ від 11.02.2017 року. Тобто, з 2016 по 2022 роки підготовка здобувачів освіти в ЗВО МОЗ та МОН здійснювалась на всіх рівнях освіти за єдиною спеціальністю 226 Галузі знань «Охорона здоров'я». У 2016 році в Національному університеті «Львівська політехніка» відбувся перший набір здобувачів ступеня доктора філософії за спеціальністю 226 «Фармація», у наступні роки за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація». Навчання почалось за 60-ти кредитною освітньо-науковою програмою (ОНП), яка передбачала 4 роки навчання, з 2021 року програма є 43 кредитною терміном навчання 4 роки [2].

У табл. 1 нами представлено дані щодо контингенту здобувачів освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» Галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за 2016–2024 роки у Національному університеті «Львівська політехніка».

З наведених у табл. 1 даних, ми можемо констатувати наступне: впродовж 2016-2024 рр. до аспірантури Львівської політехніки на освітньо-наукову програму «Фармація, промислова фармація» вступило 15 здобувачів освіти, з них 3 особи у 2024 році. Серед 15 здобувачів 9 осіб продовжують навчання за ОНП «Фармація, промислова фармація», 5 осіб успішно захистили дисертаційні роботи у разових спеціалізованих вчених радах та отримали науковий ступінь доктора філософії. За вісім років відраховано за власним бажанням лише одного здобувача (іноземець).

Таблиця 1

**Характеристика контингенту здобувачів вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 226**

«Фармація, промислова фармація»

Здобувач	Форма навчання	Термін навчання	Тема дисертаційного дослідження	Рік захисту
Аспірант 1	очна (денна)	12.09.2016 11.09.2020	Використання рослин родини Ranunculaceae для отримання біологічно активних речовин в системі in vitro	2021
Аспірант 2	очна (денна)	01.09.2017 25.01.2018	Синтез, властивості та біологічна активність нових N-, S-вмісних похідних 1,4-нафтохінону	-
Аспірант 3	очна (денна)	12.09.2017 11.09.2021	Розробка складів та технологій спреїв для пікування захворювань дихальних шляхів на основі екстрактів моху ісландського та евкаліпту	2021
Аспірант 4	очна (денна)	31.08.2018 30.08.2022	Використання апарату пневматичного типу для одержання рослинних екстрактів як компонентів лікарських засобів	2023
Аспірант 5	очна (денна)	30.08.2019 29.08.2023	Фармакогностичне дослідження рослин родини <i>Ranunculaceae</i> та розробка субстанцій різної спрямованості дії на їх основі	2023
Аспірант 6	очна (денна)	31.08.2020 22.02.2025	Одержання біологічно активних сполук з лікарської рослинної сировини	-
Аспірант 7	очна (денна)	31.08.2020 28.08.2024	Цілеспрямований пошук перспективних антимікробних та антивірусних субстанцій серед S-естерів 4-ациламінобензентіосульфокислот	2024
Аспірант 8	очна (денна)	31.08.2021 30.08.2025	Науково-методичні підходи до імпортозаміщення ліків для забезпечення лікарняної фармації в Україні	-
Аспірант 9	очна (денна)	31.08.2021 30.08.2025	Синтез і модифікація біологічно активних сполук та дослідження їх властивостей	-
Аспірант 10	очна (денна)	31.08.2021 30.08.2025	Синтез, властивості, біологічна активність тіосульфатів та технології створення лікарських форм на їх основі	-
Аспірант 11	очна (денна)	24.05.2023 15.08.2025	Технологія синтезу сполук з дисульфідними зв'язками, дослідження біологічної дії та створення лікарських форм на їх основі	-
Аспірант 12	заочна	01.09.2023 31.08.2027	Фармацевтична розробка багатокomпонентних рослинних лікарських засобів спрямованої дії	-
Аспірант 13	очна (денна)	06.09.2024 05.09.2028	-	-
Аспірант 14	очна (денна)	06.09.2024 05.09.2028	-	-
Аспірант 15	очна (денна)	30.09.2024 29.09.2028	-	-

Контингент здобувачів для третього рівня освіти базується на магістрах фармації, які здобувають освіту у ЗВО різного підпорядкування. Слід зауважити, що підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація» здійснюється на двох освітніх рівнях – другому (магістерському) та третьому рівнях. На другому (магістерському) освітньому рівні, згідно зі Стандартом вищої освіти [3] є дві спеціалізації: 226.01 «Фармація» та 226.02 «Промислова фармація». Відповідно, ЗВО, які підпорядковуються МОЗ, здійснюють підготовку спеціалістів на другому (магістерському) рівні для фармацевтичної галузі за спеціалізацією 226.01 «Фармація», а ЗВО, що підпорядковані МОН, надають освітні послуги на другому (магістерському) рівні для промислового сектору фармацевтичної галузі за спеціалізацією 226.02 «Промислова фармація». Однак, на наскрізну спеціальність 226 «Фармація, промислова фармація» за спеціалізацією 226.02 «Промислова фармація» ЗВО, підпорядковані МОН, почали набирати здобувачів освіти лише з 2023 року. До вище зазначеного стану та до запровадження Стандарту вищої освіти у ЗВО, що підпорядковувались МОН, було три рівні освіти: перший (бакалаврський), другий (магістерський) та третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий). Відповідно, процес переходу до надання освітніх послуг та розподілу за спеціалізаціями спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» на сьогодні у ЗВО, підпорядкованих МОН, триває. Позаяк здобувачі освіти, які поступили на навчання до 2023 року, повинні завершити навчання та отримати належні документи про вищу освіту за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація».

Сучасне тлумачення терміну «класичний університет», яке закріплене в офіційних документах, включає в себе природничо-наукові, соціально-гуманітарні й економічні напрями університетської освіти.

Отже, можна стверджувати, що класичний університет передбачає надання освітніх послуг за різними галузями знань. Сучасна практика присвоєння ЗВО в Україні статусу університету, коли надання освітніх послуг відбувається лише з однієї галузі знань є сумнівною.

Висновки. На третьому (освітньо-науковому/освітньо-творчому) рівні підготовка спеціалістів фармацевтичної галузі повинна провадитися за єдиною за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація», позаяк дослідження для медицини та фармації (розроблення нових ліків, маркетингові дослідження фармацевтичного ринку, аспекти управлінської та організаційної діяльності, проблематика лікарського забезпечення населення та інші теми) можуть здійснювати випускники (магістри) двох спеціалізацій.

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII (Редакція від 28.09.2017). https://zakononline.com.ua/documents/show/357262___552664

2. Освітньо-наукова програма третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» <https://lpnu.ua/sites/default/files/2021/program/12449/226-dok-fil-fpf-onp-2024.PDF>

3. Стандарт вищої освіти (далі – Стандарт), другий (магістерський) рівень вищої освіти, галузь знань 22 Охорона здоров'я, спеціальність 226 Фармація, промислова фармація, спеціалізації 226.01 Фармація; 226.02 Промислова фармація. [https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2022/11/11/226 - Farmatsiya.promyslova.farmatsiya.mahistr-zminy-981-04.11.2022.pdf](https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2022/11/11/226-Farmatsiya.promyslova.farmatsiya.mahistr-zminy-981-04.11.2022.pdf)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-427-9-19>

ЩОДО ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПІДГОТОВЦІ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ З ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ДО КОМУНІКАТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Лавніков О. А.

*доктор філософії з професійної освіти,
докторант кафедри психології та педагогіки
Університет імені Альфреда Нобеля
м. Дніпро, Україна*

Сьогодення поставило перед системою вищої освіти проблему підготовки висококваліфікованих здобувачів наукового ступеня доктора філософії з високим рівнем професійної компетентності як індикаторі, що дозволяє визначити їх готовність до надання якісних освітніх послуг, адаптації й ухвалення рішень в умовах невизначеності під час професійної діяльності, впровадження інноваційних розробок, створених у процесі наукового дослідження, неперервного особистісного та професійного саморозвитку. «Доктори філософії з професійної освіти, як зазначено у стандарті, мають бути здатні продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, а також – підготовки відповідних педагогічних кадрів для неї в умовах